

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 425. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063292272/facsimile.pdf> (tilgået 04. december 2021)

Anvendt udgave: Jærnet

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

- svensk Pommern: (1800-15). – »*Drick, men sallan . . .*»: af Frans Michael Franzén's drikkevise *Till en yngling*
- 167 *Rökagnionskåv*: skov, der tilhører kronen, men forpagtes ud til jernværker o.l. – *Paspalår*: hvide el. sorte, ofte i anden farve, syet på kanten af tøj – »*det frivillige Jægerkorp*»: Värmlands hversvede feltjægerkorps, oprettet 1790 og omdannet til regiment 1812, jf. n.s. 192. – »*Regimentets*»: Värmlands regimente, oprettet i det 17. årh.
- 168 *Daldansen*: Stora daldansen, mæykket bondeoprør, der 1743 udgik fra Dalarna. – *Anjala*: grænseby mellem Sverige og det russiske Finland; skueplads for flere slag under den svensk-russiske krig 1788-90. – *Hedförling*: person, der pga. alder o.l. er optaget i en andens husstand. – *Mors*: den romerske krigsgud. – *Zaporoger og Basjæer*: kosakstammer
- 169 *Kymenenssaara*: kvarter for de dårligt udrustede svenske tropper under krigen mod Rusland 1788-90. – *Nodår*: år med hungersrød i dele af Sverige pga. krige og mæsvækket. – *Könshusetidener*: for at øge statens indtægt blev det i 1775 påbudt, at brændeovnsbrænding kun måtte ske på kgl. privilegerede brænderier. – *Skuddet 16. Mars 1792*: på denne dato lod en sammensværgelse af officerer Gustaf III skyde ned under et maskbal; den kgl. opera; han døde af sine sår d. 29.3 og efterfulgtes af sin 13-årige søn, Gustaf IV Adolf (1778-1837). Sønens indskrænkethed udviklede efterhånden til sandsyge, og han blev afsat 1809. – *v. Beskövs Vers om Sverige*: formentlig *Sveriges anor* (1824) af forfatteren, friherre Bernhard v. B. (1756-1868). – »*Drick! i glaset karieken*»: af *Till en yngling* af Frans Michael Franzén
- 170 *svengård*: jerngrå. – *Pebus-Hane*: figur af hane på toppen af en majstang, jf. *Matt* 26,34. – *Strømning*: sild fra Østersøen. – *Kalle og Rambo*: to slags kortspil. – *General Aminoff*: Johan Frederik A. (1756-1842) deltog i kupplaner med hertug Karl (1748-1818, konge 1809-18), der var formyndet for den mindreårige Gustaf IV Adolf. Han idømtes livsvarigt fængsel, men blev benådet 1796. – *Wählins »Faderenslandets historia*»: et populært værk *Faderenslandets Historia och Statskunskap för Begynnare* af Christian W. (1761-1829) udkom 1787-1822 i 11 opåg. – *Thomas More's Utopia*: fiktiv skildring af en idealstat (1516) af Thomas More (1478-1535, engelsk lordkansler 1529-32), jf. n.s. 235. – *Frivillig* i 48: i den Første slesvigske krig (1848-50)
- 171 »*Christian den Ottendes*» dansk litjeskib, der efter tysk beskydning sprang i luften i *Eckernförde Fjord* april 1849. – *Posten Legionerous*: digteren Christoffer L. (1662-1710) døde som gesandt i London, efter sigende af sorg over Sveriges nederlag.
- 172 *Fægtmester Pontat*: den tyskfedte Conrad Didrik v. P. (d. 1703), fægtlærer for Karl XI og Karl XII
- 173 »*Nis Jacobs Gåde*»: af salmen *I Herrens navn far jag åsted* af J. Hjertén (1816), tilsyneladende her sammensat af 3. og 4. strofe; s. 181 henføres salmen til Johan Olof Wallius.